

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2081

Vragen van de leden **Beckerman** en **Van Kent** (beiden SP) aan de Staatssecretarissen van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *de aanhoudende problemen van gedupeerde Groningers met het kwijtraken van toeslagen of kwijtschelding en extra belastingheffingen als gevolg van de schadevergoedingen die zij ontvangen* (ingezonden 10 maart 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Marum** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) en van Staatssecretaris **Nobel** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de Staatssecretarissen van Financiën (ontvangen 25 april 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1650.

Vraag 1 en 2

Sinds 2018 trekt de Tweede Kamer aan de bel over het feit dat gedupeerde Groningers toeslagen of kwijtschelding kwijtraken en extra belasting moeten betalen als gevolg van schadevergoeding en compensatie die zij ontvangen; erkent u dat deze problemen nog steeds niet zijn opgelost? Waarom duurt het zo lang om deze problemen op te lossen? Per wanneer wilt u deze problemen wel oplossen?

Antwoord 1 en 2

Het kabinet hanteert sinds 2018 de lijn dat mensen geen fiscale gevolgschade zouden moeten oplopen en hun toeslagen niet zouden moeten verliezen als gevolg van ontvangen schadevergoedingen uitgekeerd door het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Dit is in antwoorden van 16 juli 2018 op Kamervragen door de Minister van Economische Zaken en Klimaat, mede namens de Staatssecretaris van Financiën, aangegeven¹ en in de brief van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 9 september 2020² nogmaals bevestigd. Fiscale gevolgen hebben ook nog steeds onze aandacht. In hoofdzaak is het beleid op dit thema: voorkomen waar dat kan. Waar dat niet kan, kunnen het IMG en de NCG de gevolgen voor bewoners compenseren. Zoals al in de brief van 28 oktober 2024 aangegeven,³ hebben wij

¹ Aanhangsel Handelingen II 2017/18, nr. 2801.

² Kamerstukken II 2019/20, 33 529, nr. 799.

³ Kamerstuk CLXIV, nr. C.

hiernaast nog een aantal maatregelen getroffen om fiscale gevolgen zo veel mogelijk te voorkomen, waaronder:

- Tegemoetkomingen in natura (bijv. versterking of daadwerkelijk herstel) hoeven bewoners niet op te geven als box-3 bezetting voor de inkomstenbelasting. Hiervoor is per 1 januari 2025 in de inkomstenbelasting een vrijstelling in box 3 voor bepaalde vermogensrechten geïntroduceerd die terugwerkt naar de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet Groningen per 1 januari 2020, respectievelijk naar de wijziging van die wet per 1 juli 2023.
- De NCG houdt rekening met de peildatum waarop het vermogen voor de vermogensrendementsheffing in de inkomstenbelasting wordt bepaald (1 januari).
- Bewoners kunnen kosteloos een financieel adviseur aanvragen, die hen helpt bij financiële vragen als gevolg van schadeherstel en versterking. Via de websites van het IMG en de NCG kunnen bewoners hier meer informatie over vinden.
- Gemeenten en waterschappen hebben de mogelijkheid – als iemand niet in aanmerking komt voor kwijtschelding – om niet over te gaan tot innen. Deze afweging wordt op gemeentelijk niveau of op niveau van het waterschap gemaakt. Hoewel dit raakt aan de autonomie van gemeenten en waterschappen waar ik niet in kan treden, is uit contacten met de betreffende gemeenten en het betreffende waterschap gebleken dat ze deze mogelijkheid in het geval van schadevergoeding door het IMG en de NCG welwillend toepassen.
- Ook geldt dat smartengeld, zoals de vergoeding van immateriële schade door het IMG, kan worden aangegeven als bijzonder vermogen en dan niet meegeteld wordt bij het vermogen voor toekenning van toeslagen.

Daar waar het niet lukt om fiscale gevolgschade ten gevolge van schadevergoedingen en vergoedingen uit de versterkingsoperatie te voorkomen, kunnen het IMG en de NCG de fiscale gevolgschade en verlies van bijvoorbeeld toeslagen compenseren.

Aanvullend op de maatregelen die in oktober genoemd zijn, voeren wij doorlopend gesprekken met verschillende instanties om te kijken of er nog meer mogelijk is.

Zoals gezegd kunnen wij niet altijd voorkomen dat bewoners in eerste instantie te maken krijgen met fiscale gevolgschade.

Iedere individuele situatie is immers verschillend.

Bewoners kunnen verschillende soorten toeslagen en kwijtscheldingen ontvangen, ieder met verschillende regels over bijvoorbeeld het maximale vermogen dat iemand mag hebben.

Daarom luisteren wij goed naar alle signalen die wij ontvangen over fiscale gevolgschade en hebben het IMG en de NCG aandacht voor individuele situaties.

Vraag 3

In december 2024 werd motie-Beckerman c.s. aangenomen om «problemen die gedupeerden ervaren met belastingen en kwijtscheldingen te voorkomen en aan te pakken», welke stappen zijn daarna gezet?⁴ Welke stappen worden nog gezet?

Antwoord 3

Met de brief van 28 oktober 2024 is de Kamer geïnformeerd over alle maatregelen die zijn genomen om te voorkomen dat gedupeerden fiscale gevolgen ondervinden van vergoedingen voor schade of versterking.

In de beantwoording is ook aangegeven wat wel en niet mogelijk is in deze aanpak en welke acties nog lopen.

Sinds de motie Beckerman c.s.⁵ zijn op ambtelijk niveau opnieuw gesprekken gevoerd met betrokken instanties om te bezien of er nog andere mogelijkheden zijn. Ten eerste wordt onderzocht hoe verlies van toeslagen nog meer kan worden voorkomen. Ook wordt bekeken of de afspraak dat vergoedingen van het IMG en de NCG niet worden gerekend tot de middelen voor het toekennen van bijstand kan worden verankerd in onder andere de Participa-

⁴ Kamerstuk 36 600 VII, nr. 115.

⁵ Kamerstukken II 2024/2025, 36 600 VII, nr. 115.

tiewet, of daarop gebaseerde regelgeving. Ten derde is de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – Herstel Groningen in contact met de gemeenten en waterschappen in het aardbevingsgebied. Zij gaan over de kwijscheldingen van lokale heffingen, die geïnd worden door het Noordelijk Belastingkantoor. Tot slot heb ik het IMG en de NCG gevraagd extra aandacht te hebben voor fiscale gevolgen en de communicatie hierover. Bijvoorbeeld door bewoners beter te informeren over de mogelijkheid van financiële bijstand of compensatie.

Vraag 4 t/m 7

Erkent u dat veel gedupeerden niet weten dat zij recht hebben op compensatie als ze toeslagen, kwijschelding of inkomen verliezen of extra belasting moeten betalen als gevolg van bedragen die ze ontvangen voor schade of versterking?

Kent u het zeer zorgelijke signaal dat ook bij veel instanties en medewerkers van instanties niet bekend is dat gedupeerden die kwijschelding kwijtraken hiervoor gecompenseerd kunnen worden door het Instituut Mijnschade Groningen (IMG) en/of de Nationaal Coördinator Groningen (NCG)?

Erkent u dat de website van de Belastingdienst wel vermeldt dat gedupeerden mogelijk extra belasting moeten betalen, maar niet vermeldt dat dit gecompenseerd kan worden?⁶ Deelt u de mening dat duidelijk moet worden gemaakt dat hier compensatie voor is?

Erkent u voorts dat mogelijk veel meer inwoners financieel gedupeerd zijn dan tot nu toe bekend is?

Antwoord 4 t/m 7

Wij vinden het belangrijk dat bewoners weten dat zij voor fiscale gevolgschade gerelateerd aan vergoedingen voor schade en versterking terecht kunnen bij het IMG en de NCG. Het IMG en de NCG communiceren hier al over op hun websites. De signalen dat bewoners en medewerkers van instanties niet bekend zouden zijn met de mogelijkheden tot compensatie, herkennen wij niet direct.

Bij het IMG en de NCG is op dit moment een beperkte hoeveelheid gevallen bekend. Het IMG ontvangt ongeveer 5 aanvragen voor vergoeding van fiscale gevolgschade per jaar en heeft tot nu toe één keer een aanvraag gekregen in verband met het verlies van toeslagen.

Bij de NCG zijn zes meldingen bekend van verlies van toeslagen.

Ook vanuit gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties hebben wij weinig tot geen signalen ontvangen over fiscale gevolgschade of verlies van toeslagen of kwijscheldingen.

Het kan natuurlijk zo zijn dat er meer gevallen bestaan.

Daarom blijven wij in gesprekken met bewoners en instanties actief vragen naar signalen.

Wel erkennen wij dat de communicatie over de mogelijkheden voor bewoners die fiscale gevolgschade ondervinden verbeterd kan worden.

Hiervoor is aandacht gevraagd bij verschillende instanties, waaronder het IMG, de NCG en de Belastingdienst.

Vraag 8

Kunnen mensen zich met terugwerkende kracht melden? Zo ja, hoe lang gaat dat terug? Wilt u zich inzetten om zoveel mogelijk gedupeerden deze kans te geven?

Antwoord 8

Ja, mensen kunnen zich met terugwerkende kracht melden.

Zoals in het antwoord op vragen 1 en 2 aangegeven, is het sinds 2018 beleid van opeenvolgende kabinetten om fiscale gevolgschade zoveel mogelijk te voorkomen. Waar dit niet kan, wordt fiscale gevolgschade gecompenseerd door het IMG en de NCG. De mogelijkheid om fiscale gevolgschade te vergoeden is vastgelegd in de Regeling Tijdelijke wet Groningen (TwG). Voor vergoeding van materiële schade die het gevolg is van fysieke schade en

⁶ www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/koopwoning/content/belasting-schadevergoeding-onroerende-zaken-aardbeving-groningen.

overlastvergoeding, waar fiscale gevolgschade toe gerekend wordt, is sinds 1 juli 2020 een wettelijke basis.

Vraag 9

Erkent u dat de regeling voor gevolgschade/bijkomende kosten nu moeilijk vindbaar is op met name de website van het IMG?

Antwoord 9

Ja, dit heeft de Staatssecretaris Herstel Groningen onder de aandacht gebracht bij het IMG.

Het IMG heeft aangegeven de informatie over fiscale gevolgen te verduidelijken.

Vraag 10

Welke stappen wilt u zetten om te zorgen dat bij inwoners, instanties en gemeentes bekend is dat er regelingen zijn om gedupeerden te compenseren voor gevolgschade?

Antwoord 10

Zie het antwoord op vragen 4 t/m 7, en op vragen 8 en 9.

Vraag 11

Met het uitkeren van bedragen wordt weliswaar rekening gehouden met de peildatum voor belastingen, maar erkent u dat dit geen afdoende oplossing is omdat gedupeerden niet onder tijdsdruk moeten worden gezet om compensatiegeld uit te geven?

Antwoord 11

Wij erkennen dat deze oplossing niet volledig kan voorkomen dat bewoners fiscale gevolgschade ondervinden, en zijn het ermee eens dat bewoners ruim de tijd moeten krijgen om hun vergoeding van het IMG of de NCG uit te geven.

Daarbij merken wij op dat het in algemene zin aan de bewoner is om een afweging te maken over de besteding daarvan.

Een aantal van de vergoedingen is specifiek bedoeld voor het herstellen van bijvoorbeeld schade, en daar moet een bewoner ruim de tijd voor krijgen. Het staat de bewoner ook vrij om dit geld aan andere zaken uit te geven, of te sparen. Als iemand ervoor kiest om deze vergoeding niet te besteden aan het herstel van diens woning of anderszins uit te geven, maar aan te houden als vermogen, roept dat de vraag op tot welk moment het nog redelijk is de fiscale gevolgen daarvan te compenseren.

Het IMG en de NCG passen hierin maatwerk toe.

Vraag 12

Deelt u de mening dat het onwenselijk is dat gedupeerden extra belasting moeten betalen of toeslagen of kwijtschelding verliezen en daarna zelf weer compensatie moeten aanvragen? Zo nee, waarom niet? Kunt u, net zoals bij de toeslagenaffaire is gedaan, zorgen dat dit beter geregeld wordt voor gedupeerden?

Antwoord 12

Ja, daarom hebben wij zoals aangegeven in het antwoord op vragen 1 en 2 maatregelen getroffen en proberen wij deze situaties zo veel als mogelijk te voorkomen en wordt er nog gekeken naar aanvullende mogelijkheden.

Een generieke regeling biedt niet altijd een ideale oplossing.

Een ontvanger van een vergoeding zou, ook bij bijvoorbeeld een vermogens-uitzondering bij Dienst Toeslagen, zelf extra informatie moeten verstrekken en specifiek om een uitzondering moeten vragen. Dit zorgt voor een administratieve last bij de burger, waarbij IMG en NCG wel kunnen helpen, door het vergoeden van een financieel adviseur.

Vraag 13

In oktober 2024 antwoordde u op vragen van de SP dat meer gedupeerden problemen zullen ervaren met het kwijtraken van toeslagen omdat de NCG vaker bedragen uitkeert aan gedupeerden.⁷ Welke stappen zijn gezet om deze problemen te voorkomen en op te lossen?

Antwoord 13

Zie mijn antwoord op vraag 3.

Vraag 14

Wilt u de suggestie overnemen om voortaan in alle brieven van de NCG en IMG over toekenning van bedragen een zin op te nemen waarin staat dat gedupeerden ten eerste recht hebben op kosteloos financieel advies en ten tweede gevolgschade/bijkomende kosten als ze kwijtschelding, toeslagen of inkomen verliezen of extra belasting moeten betalen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14

Ja, wij onderschrijven dat het belangrijk is dat gedupeerden in besluiten actief worden gewezen op de mogelijkheden voor deskundige bijstand, waaronder financieel advies. De NCG zal dit voor de zomer opnemen in besluiten over toekenning. Het IMG zal dit naar verwachting in de tweede helft van 2025 aangepast hebben in hun besluiten.

De Staatssecretaris Herstel Groningen neemt de suggestie om ook actief te verwijzen naar gevolgschade en bijkomende kosten mee in de gesprekken met het IMG en de NCG.

Vraag 15

Is u bekend of er wellicht ook mensen door schadevergoedingen en compensatieregelingen in de problemen gekomen zijn met minimaregelingen van gemeenten? Is u bekend dat mensen problemen hebben gekregen met hun bijstandsuitkering door de schadevergoeding?

Antwoord 15

We hebben geen signalen ontvangen dat schadevergoedingen en compensatieregelingen hebben geleid tot problemen met de minimaregelingen van gemeenten. Mocht dat wel het geval zijn dan hebben gemeenten de beleidsruimte om de lokale regelingen hierop aan te passen.

Voor de bijstand kunnen gemeenten volgens artikel 31, tweede lid, onderdeel m, van de Participatiewet, op basis van een individuele beoordeling, materiële en immateriële schadevergoedingen uitzonderen van de middelen. De betrokken gemeenten maken hier ook al gebruik van. Daarnaast hebben de gemeenten op ambtelijk niveau het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verzocht om de schadevergoedingen landelijk uit te zonderen van de middelen (inkomen en vermogen) die in aanmerking worden genomen bij het recht op bijstand.

Hierover zijn we in gesprek met gemeenten.

Vraag 16

Is de immateriële schadevergoeding al toegevoegd aan de lijst met vergoedingen die geen invloed hebben op de Participatiewet? Zo nee, bent u bereid dit te doen?

Antwoord 16

Nee, de NCG en IMG staan nu niet op de lijst.

Momenteel wordt verkend of het wenselijk en noodzakelijk is om de uitzondering generiek vast te leggen in betrokken regelgeving.

Daarbij wordt een integrale afweging gemaakt waarbij ook alle toeslagen en de eigen bijdrage voor de Wet langdurige zorg (Wlz) worden betrokken.

De ministerraad besluit uiteindelijk over nieuwe uitzonderingen.

⁷ Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2024–2025, nr. 410.

Vraag 17

Bent u bereid om ervoor te zorgen dat in lijn met de motie-Van Kent inzake schadevergoedingen en smartengeld kwijtschelding via het Noordelijk Belastingkantoor van toepassing wordt bij deze immateriële schadevergoeding?⁸ Zo ja, hoe gaat u dit samen met het Noordelijk Belastingkantoor regelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 17

De gedupeerde krijgt mogelijk kwijtschelding van lokale heffingen, zoals gemeentebelasting en waterschapsbelasting.

Dit is het geval als de gedupeerde niet over betalingscapaciteit en vermogen beschikt om de openstaande schuld aan heffingen te voldoen.

Voor kwijtschelding van lokale heffingen geldt dat tot een bepaald bedrag aan financiële middelen (hieronder valt hetgeen dat op de bank- en spaarrekening staat) niet als bezitting in aanmerking wordt genomen, de zogenaamde spaargeldnorm.

Als de gedupeerde meer geld op zijn (spaar)rekening heeft staan dan de vastgestelde norm, bijvoorbeeld door een schadevergoeding, kan het voorkomen dat deze gedupeerde niet (langer) in aanmerking komt voor (volledige) kwijtschelding van zijn lokale heffingen.

Om te voorkomen dat de gedupeerde door het ontvangen van vergoedingen van het IMG en de NCG het recht op kwijtschelding van lokale heffingen verliest, zijn er in overleg met gemeenten en het waterschap verschillende waarborgen ingebouwd. Hierover is uw Kamer geïnformeerd in de brief over fiscale gevolgschade van 28 oktober 2024.

Gemeenten en waterschappen hebben de mogelijkheid – als iemand niet in aanmerking komt voor kwijtschelding – om in voorkomende situaties niet over te gaan tot het innen.

Deze afweging wordt op gemeentelijk niveau of op niveau van het waterschap gemaakt. Hoewel dit raakt aan de autonomie van gemeenten en waterschappen waar wij niet in kunnen treden, is uit contacten met de betreffende gemeenten en het betreffende waterschap gebleken dat ze deze mogelijkheid in het geval van schadevergoeding door het IMG en de NCG welwillend toepassen.

Gemeenten en het waterschap benaderen bewoners actief om na te gaan of het teveel aan vermogen samenhangt met de schadeafhandeling door het IMG en/of de versterkingsoperatie door de NCG.

Als dit onverhoopt niet gebeurt, kunnen gedupeerden waarvan de aanvraag voor kwijtschelding van lokale heffingen is afgewezen, dit kenbaar maken bij het Noordelijk Belastingkantoor. Het Noordelijk Belastingkantoor, voert de inning van de lokale heffingen namens de desbetreffende gemeenten en het desbetreffende waterschap uit.

Vraag 18

Kunt u deze vragen beantwoorden voor het commissiedebat Herstel Groningen op 19 maart aanstaande?

Antwoord 18

Omdat dit complexe thema vraagt om betrokkenheid van verschillende partijen, is dit helaas niet gelukt.

⁸ Kamerstuk 34 352, nr. 278.